

Slovácko v rámci výzkumu tamních vesnických sídel. Odborné a popularizační výstupy publikovala v časopisech *Národopisná revue*, *Slovácko*, *Malovaný kraj*, ve sbornících z různých konferencí a seminářů, píše scénáře folklorních pořadů. Jako odborník se vyznačuje mimořádnou důsledností v získávání podkladů, kvalitou hodnocení pramenů, nadhledem i ochotou spolupracovat s kolegy na společných projektech. Je nesmírně pracovitou ženou, která je oddaná své práci tělem i duší. Je třeba ale vzpomenout i její osobní vlastnosti, ke kterým patří zejména obětavost, vlídnost, ohleduplnost, empatie a snaha pomoci při řešení problémů.

V osobnosti Olgy Floriánové se vzácně snoubí odborná erudice etnografky s manažerským talentem a srdcem horňácké patriotky. Její životní cesta formovaná raným dětstvím na Suchově a univerzitními studii ji dovedla nejen do čela významných kulturních institucí ve Vlčnově a Strážnici, ale především k systematické záchrance historické paměti našeho kraje. Ať už jako autorka klíčových publikací o mizejícím lidovém stavitelství, nebo jako vedoucí souboru Suchovjan, vždy prokazuje hlubokou úctu k odkazu předků a snahu předat je dál.

Milá Olinko, přeji Ti zejména pevné zdraví, neutuchající badatelskou zvědavost při objevování dalších „známých neznámých“ pokladů lidového stavitelství a mnoho radosti v kruhu rodiny i na folklorních prknech. Ať Tě neopouští Tvůj zápal pro dobrou věc a láska k lidem, jež obohacuje a inspiruje nás, kteří se s Tebou tak rádi setkáváme. Ad multos annos!

Jana Spathová
Uherské Hradiště

Magda Křivanová – od slečny v kroji po ředitelku muzea v přírodě

Výčet profesí jubilantky Muzea v přírodě Vysočina je pestrý, od začínající průvodkyně, historičky, památkářky, zástupkyně ředitelky až k pozici ředitelky, kterou vykonává od července 2020. Většina specialistů na lidové stavitelství se k této práci dostane během studií, anebo na začátku své pracovní kariéry. U Magdy Křivanové je to opravdu zájem celoživotní, jak dokládá např. fotografie zachycující, jak coby sedmiletá slečna vítá chlebem a solí návštěvníky při otevření unikátní čtrnáctiboké stodoly na Veselém Kopci, prvního velkého transferovaného objektu do nově vznikajícího Souboru lidových staveb a řemesel Vysočina. Lidovým stavitelstvím a neindustriálními technickými objekty se zabývala již při studiu oboru historie na Filozofické fakultě Univerzity Palackého

v Olomouci. Plynule přešla z teorie do praxe, když do výše zmíněného muzea v přírodě nastoupila hned po absolutoriu v roce 1987. O pouhé dva roky později složila na své „alma mater“ i rigorózní zkoušku, a to v oboru historie – dějiny vědy a techniky.

Pro zajímavost i k doložení, že Magdín vztah k lidovému stavitelství má dlouhodobé kořeny, je třeba dodat, že již od roku 1980 pracovala o prázdninách jako průvodkyně.

Krátce po nástupu do muzea před ní stál první velký úkol. Od samého počátku v roce 1988 se velmi intenzivně věnovala záchraně a dalšímu budování objektů v hlineckém Betlémě, nyní památkové rezervaci lidové architektury, která je vedle expozičního areálu Veselý Kopec nedílnou součástí Muzea v přírodě Vysočina. Ostatně spolu s Ilonou Vojancovou jsou autorkami koncepce záchrany tohoto areálu. Nepochybně zajímavé jsou i příběhy dvou navzájem propojených transferů, patřících mezi jedny z posledních. Nejprve musíme zmínit nalezení a následný přenos usedlosti z Mokré Lhoty, u nichž Magda Křivanová stála od samého počátku. In situ se u této usedlosti nacházela starší stodola, takže koncepční záměr počítal s jejím pozdějším doplněním. Realizace tohoto záměru se jí podařila doslova ukázkově, tedy v podobě mimořádné roubené stodoly z Boru u Skutče. Ta tvoří svou specifickou konstrukcí se střechou vynášenou sloupy přechod mezi polygonálními stodolami a mladšími stodolami obdélnými roubenými.

Jako ředitelka této instituce se věnuje nejen všem obvyklým provozním záležitostem, ale vytyčila si i jeden zcela mimořádný úkol, který souvisí s její srdcovou záležitostí, kterou jsou stavby na vodní pohon. Tím úkolem je zprovoznění všech technologických objektů v areálu veselokopecského muzea v přírodě. Postupně tak dosáhla, že vodní obilní mlýn mele pšenici na mouky a krupice a v jeho stoupě se vyrábí z ječmene lámanka, na pile se řezou prkna a fošny, v olejně lisuje olej, v záhřívce bělí plátno. Magda Křivanová tak výjimečným způsobem navázala na zakladatele tohoto muzea v přírodě Ludka Štěpána, který v 70. a 80. letech minulého století transferoval uvedené technické stavby, ale rozhodně nemohl počítat s jejich zprovozněním, jelikož experimentální etnologie tehdy neexistovala a reenacting se doslova nacházel v pomyslných plenkách. Výše uvedený výčet znovuobnovených technologií zahrnuje obrovské množství činností a jednotlivých operací. I na nich se Magda Křivanová podílela osobně. Jako příklad lze uvést křesání mlecích kamenů před zprovozněním veselokopecského mlýna, které v roce 2022 vlastnoručně a rozhodně ne pouze symbolicky prováděla. Vedle výše uvedené srdcovky má jubilantka ještě jednu související s historickým textilem. Jde o žinylku a len. V obou případech úzce spolupracuje s Josefem Fidlerem, nositelem tradice lidového řemesla. S její pomocí tak došlo k záchraně unikátní žinylky, znovuobnovení pěstování a zpracování přádného

lnu i k vytvoření tematické expozice o lnu na Veselém Kopci. Během svého působení v muzeu připravila také řadu výstav a programů zejména z oblasti lidového stavitelství a tradičních technologií, věnuje se rovněž publikační činnosti.

Jubilantka „opustila“ své muzeum v přírodě pouze v letech 2002 až 2014, které věnovala veřejné službě, nejprve čtyři roky působila jako první místostarostka města Hlinska a následně v letech 2006 až 2014 coby jeho starostka. Ale i tehdy dění v muzeu neustále sledovala a s muzeem spolupracovala. Je na místě zdůraznit, že v záchraně Betléma pokračovala i v době svého působení na radnici. Navrhla a za asistence dalších kolegů připravila do regionálního operačního programu projekt Revitalizace památkové rezervace Betlém, tedy II. etapu budování – exteriér areálu, přilehlý prostor na druhém břehu Chrudimky včetně dětského hřiště a další. Věnovala se i zdánlivě detailnějším, ale velmi důležitým činnostem, k nimž patří třeba podpora ze strany města Hlinska na realizaci stálé expozice Masopustu na Hlinecku. Do celoživotního zaměření přesně „zapadá“ také její dlouholeté působení v zastupitelstvu Pardubického kraje, kde se věnuje prostřednictvím vedení jednoho z výborů oblasti kultury a památkové péče. Jde o zásluhou činnost Pardubického kraje, díky níž se dostává velmi důležitá podpora do malých obcí i k soukromým vlastníkům venkovských památek, kteří by na ni z jiných zdrojů mnohdy nedosáhli.

Dovolím si za nás všechny popřát Magdě Křivanové na prvním místě pevné zdraví a k němu to, co mám s Magdou spojené po celou dobu, co se známe osobně, tedy mnoho dalších výborných nápadů a inspirace k jejich realizaci, realistické nadšení a spoustu její typické energie, kterou vkládá do všeho, čemu se věnuje.

Radim Urbánek

Městské muzeum v Ústí nad Orlicí

Výběrová bibliografie Magdy Křivanové

Dílo a život mlynářů a sekerníků v Čechách. Historie a technika vodních a větrných mlýnů, hamrů, pil, valch, olejen, stoup. Praha: Argo, 2000 (Mimořádná společná kniha M. Křivanové a zakladatele české molinologie L. Štěpána).

Význam vceňovacích operátů stabilního katastru pro poznání lidového stavitelství. In: *15 let Souboru lidových staveb a řemesel Vysočina*. Pardubice: Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody Východočeského kraje, 1989, nestr.

Historicko sociální obraz města Hlinska s přihlédnutím k vývoji městské čtvrti Betlém. In: *Prostor, lidé, slavnosti*. Uherské Hradiště: Slovácké muzeum, 1990, s. 158-164.

- Betlém Hlinsko*. Hlinsko: Soubor lidových staveb Vysočina, 1993 (s I. Vojancovou).
- Veselý Kopec. Soubor lidových staveb Vysočina*. Pardubice: Národní památkový ústav, 1994 (s L. Štěpánem a I. Vojancovou).
- Záchrana a rekonstrukce lidové architektury v městské části Betlém v Hlinsku. Rekonstrukce památek 1995*, č. 1, s. 23–30.
- Dřevíkovská židovská obec. Časopis Izraelské společnosti přátel ČR*, 1996.
- Stavba vodních motorů a strojů na úrovni lidových technik v regionu východních Čech. Dějiny věd a techniky 29*, 1996, č. 3, s. 159–173 (s L. Štěpánem).
- Technické stavby a zařízení na vodní pohon – průzkum, dokumentace, využití. In: 25 let Souboru lidových staveb Vysočina*. Hlinsko: Soubor lidových staveb Vysočina, 1998.
- Lidové stavitelství východních Čech*. Hradec Králové: Garamond, 2001 (s L. Štěpánem).
- Mikroregion Hlinecko*. Hlinsko: Mikroregion Hlinecko, 2002 (s M. Hájkem).
- Betlém Hlinsko*. In: *30 let Souboru lidových staveb Vysočina*. Hlinsko: Státní památkový ústav Pardubice – Soubor lidových staveb Vysočina, 2002, s. 49–54.
- Hlinecko. Město Hlinsko*. In: *Historie a současnost podnikání na Chrudimsku*. Žehušice: Městské knihy s. r. o., 2004, s. 66–98.
- Dílo mlynářů a sekerníků v Čechách*. II. Praha: Argo, 2008 (s L. Štěpánem, R. Urbánkem, H. Klimešovou a kol.).
- Hlinsko. Srdce Českomoravské vrchoviny*. Hlinsko: Město Hlinsko, 2009 (s kol.).
- Soubor lidových staveb Vysočina*. Sychrov: Národní památkový ústav, územní památková správa na Sychrově, 2016 (s I. Vojancovou).
- Transfer a obnova polygonální stodoly ze Sádku u Poličky a usedlosti z Mokré Lhoty*. In: *Transfer a rekonstrukce památek lidové architektury II*. Rožnov pod Radhoštěm: Valašské muzeum v přírodě – Metodické centrum a Spolek archaických nadšenců, 2016, s. 32–44.
- Luděk Štěpán a počátky budování Souboru lidových staveb Vysočina*. K 85. narozeninám. *Národopisný věstník XXXIV (76). Supplementum. Zpravodaj komise pro lidové stavitelství, sídla a bydlení ČNS XIV*, 2017, s. 4–12.
- Muzeum v přírodě Vysočina*. Rožnov pod Radhoštěm: Národní muzeum v přírodě, 2021 (s P. Bulenou, N. Pospíšilovou a I. Vojancovou).
- Půlstoletí Muzea v přírodě Vysočina. Od záchrany lidových staveb in situ k muzeu v přírodě*. Rožnov pod Radhoštěm: Národní muzeum v přírodě, 2022 (s P. Bulenou, N. Pospíšilovou a I. Vojancovou).
- Chrudimsko. Kovárny, kováři a podkováři*. Rožnov pod Radhoštěm: Národní muzeum v přírodě, 2024 (s L. Štěpánem, J. Stehlíkovou a kol.).